

Hunze en Aa's combineert natuur en veiligheid bij verbetering kaden

Het waterschap Hunze en Aa's heeft de kade langs het Drentsche Diep de afgelopen maanden op veilige hoogte gebracht. De aanpassingen vinden plaats in het kader van het Masterplan Kaden. Ruim 200 kilometer aan kaden in het beheersgebied van Hunze en Aa's wordt de komende tien jaar verstevigd en opgehoogd. Hiermee voldoen ze aan de huidige veiligheidsnormen. Bij het Drentsche Diep, dat deel uitmaakt van een ecologische verbindingzone, is een combinatie gezocht met een natuurvriendelijk inrichting.

Overstroming in 1998: veel verdriet en honderden miljoenen euro's aan schade (foto: J. Bosboom).

Drenthe is, ten opzichte van Groningen, een soort omgekeerd soepbord. Vanaf de hoge Drentse zandgronden ontvangt Groningen het overtollige water uit Drenthe. Via de

Groningse boezemkanalen wordt het water onder vrij verval afgevoerd naar de Eems/Dollard. Bij hoogwater op zee of noordwesten- en noordoostenwind zijn de spuumogelijkheden beperkt. Door de beperkte capaciteit

Inundatie van de polders langs het Drentsche Diep in 1998 (foto: Waterschap Hunze en Aa's).

in het Groningse deel van de boezem stijgt het water bij extreme regenval snel en wordt het waterpeil in de kanalen te hoog. Daarbij komt dat grote delen van Groningen steeds lager komen te liggen door de gaswinning en dat door de klimaatveranderingen de zeewaterspiegel stijgt. Deze aspecten spelen nu en in de toekomst een belangrijke rol voor het regionale waterbeheer. In 1998 stond het water in het werkgebied van het huidige Waterschap Hunze en Aa's extreem hoog. Grote delen van het gebied overstromden of zijn, om elders erger te voorkomen, onder water gezet. Naast veel overlast was er voor honderden miljoenen euro's schade aan landbouw, infrastructuur en gebouwen.

Om de risico's op toekomstige overstromingen te minimaliseren stelt het waterschap samen met andere overheden hiervoor het watersysteemplan Hunze op. Enkele deelplannen voor waterberging en waterretentie zijn inmiddels in uitvoering genomen. In het stroomgebied van de Hunze wordt hierbij vaak de koppeling met andere ruimtelijke functies, zoals natuur, gezocht.

Tevens heeft het waterschap het Masterplan Kaden in uitvoering genomen, waarbij 200 kilometer van de in totaal 700 kilometer aanwezige boezemkaden worden aangepast aan de veiligheidsnorm (1/100 jaar). Het Masterplan loopt van 2004 tot 2015. Het project draait inmiddels op volle toeren. Door de hele regio worden kadenprojecten uitgevoerd. Eén van de projecten is uitgevoerd langs het Drentsche Diep. Dit project wordt gezien als voorbeeldproject voor natuurvriendelijk kadeherstel.

Drentsche Diep als voorbeeldproject

Het Drentsche Diep maakt onderdeel uit van het stroomgebied van de Hunze. Ten noorden van het Zuidlaardermeer stroomt de Hunze verder als het Drentsche Diep en mondt bij Waterhuizen uit in het Winschoterdiep. Het Drentsche Diep is circa vijf kilometer lang en geheel omgeven door kaden. De watergang is onderdeel van de

Het Drentsche Diep met aan de rechterzijde de kade en de net uitgegraven ecologische verbindingzone (foto: Herman Wanningen).

ecologische verbindingzone tussen het Drentse Hunzegebied en het natuurontwikkelingsgebied Midden-Groningen in de omgeving van Slochteren.

In september 2005 is begonnen met het herstel van de kaden langs het Drentsche Diep. Doel is te komen tot een duurzame en veilige waterkering die past in de natuurlijke omgeving. Om dit doel te bereiken heeft het waterschap nauw samengewerkt met Stichting Het Groninger Landschap, Stichting Het Drents Landschap, Dienst Landelijk Gebied, Provincie Groningen en de gemeente Haren.

In de kade langs het Drentsche Diep is een noodoverlaat aangebracht om bij extreem hoog water de boezem te kunnen ontlasten door een achterliggende natuurgebieden (Westerbroeksemadenpolder en Kropswolderbuitenpolder) gecontroleerd te inunderen. Over de gehele lengte van het Drentsche Diep is de westelijke kade vijf tot tien meter landinwaarts verplaatst en op hoogte gebracht. De boezemcapaciteit is hiermee met 50.000 kubieke meter vergroot en er is ruimte ontstaan voor natuurontwikkeling. Hiervoor zijn POP- en ICES-subsidies aangewend. De vrijgekomen ruimte tussen de kade en het water is in zijn geheel als plas/draszone ingericht. Diverse slenkpatronen, poelen en dieptes en ondieptes zijn gevarieerd aangelegd en ingeplant met riet. Deze zone functioneert nu als ecologische verbinding en als leefgebied voor vissen, insecten, amfibieën en vogels. In april is het project opgeleverd. Aanvullend wordt in 2008 in de nieuwe kade een noodoverlaat aangebracht om zo ook de achtergelegen Onner- en Oosterpolder bij extreem hoog water te kunnen inunderen.

De lessen voor de toekomst

Het kadeproject langs het Drentsche Diep heeft bewezen dat veiligheid en natuurherstel hand in hand gaan. Door slim met de groundbalans om te gaan, kunnen de ecologische inrichtingswensen relatief eenvoudig en financieel aantrekkelijk worden

geïmplementeerd. Zodoende ontstaat ruimte voor watergebonden flora en fauna en het stimuleert natuurlijke zuiveringsprocessen. Ecologische monitoring moet in de toekomst uitwijzen in hoeverre de ecologische doelstellingen worden bereikt. Eerste veldbezoeken in de afgelopen zomer zijn wat dat betreft hoopgevend. De rietontwikkeling verloopt vlot. Verschillende vogelsoorten weten de natte oevers te vinden.

De lessen uit het project worden meegenomen in nieuwe kadenprojecten in de regio. Alle nieuwe projecten zijn inmiddels gecontroleerd op ecologische meekoppel-

mogelijkheden. De komende jaren werkt het waterschap verder aan de verbetering van de kaden, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met ecologische inrichtingswensen.

Jan Bakker (Initium Advies en voormalig projectleider Masterplan Kaden) en Herman Wanningen (Waterschap Hunze en Aa's)

De kraanmachinist heeft deze paaipplaats voor vis wel heel letterlijk genomen (foto: Herman Wanningen).

